

Zpráva o šetření ve věci průběhu vězeňské eskorty

Dne 28. 8. 2018 se na mě obrátil pan A., nar. xxx, t. č. ve výkonu vazby ve Vazební věznici Olomouc (dále také jako „stěžovatel“). Jmenovaný si stěžoval na průběh eskorty dne 9. 7. 2018 do civilního zdravotnického zařízení (Fakultní nemocnice Olomouc).

A. Shrnutí závěrů

Vazební věznice Olomouc pochybila při poutání stěžovatele během lékařského vyšetření a v nezajištění vykoupaní stěžovatele před provedením eskorty.

B. Skutková zjištění

V dané věci stěžovatel podal stížnost, která byla dne 13. 8. 2018 vyhodnocena ředitelem Vazební věznice Olomouc jako nedůvodná.¹ Ředitele Vazební věznice Olomouc jsem vyzvala k předložení kopie stížnostní dokumentace, ze které vyplývají následující skutečnosti.

B.1 Poutání

Stěžovatel si stěžoval na nepřiměřené použití donucovacích prostředků (opasek s pouty na ruce, pouta na nohou, to vše i v průběhu samotného gastrokopického vyšetření), na základě něhož došlo dle stěžovatele k odřeninám kůže na nohou. Stěžovatel tvrdil, že příslušníci byli přítomni v ordinaci v průběhu samotného vyšetření.

Přítomní dozorcí vypověděli v průběhu šetření stížnosti, že stěžovatel byl poután způsobem, který je uveden výše², v průběhu eskorty si na žádné zranění nestěžoval a nic nežádal.³ Dozorce nrap. Häutler, který stěžovatele ve věznici po eskortě přebíral (v 10:15 hodin), uvedl, že si na stěžovateli nevšiml žádného zranění a stěžovatel nic takového neuvedl.⁴

Dozorce Ondřej Benda uvedl v záznamu o stížnosti, že stěžovatel byl spoután na nohou i během vyšetření, neboť vyšetření nevyžadovalo, aby byla pouta sejmuta. Jmenovaný dozorce uvedl, že je možné, že měl stěžovatel v průběhu vyšetření pouta na ruce sejmutá, nebyl si však touto skutečností jistý. Dozorce Zdeněk Pospíšil uvedl, že nebyl přítomen v ordinaci lékaře v průběhu vyšetření, neboť zůstal střežit před ordinací. Dozorce Petr Voral uvedl, že stěžovatel měl po dobu celé eskorty přiloženy stanovené donucovací prostředky (pouta, opasek a nožní pouta) a situace ani nevyžadovala jejich sejmutí.

---

1 Vyřízení stížnosti je vedeno pod č. j. aaa.

2 Dle denního rozkazu vedoucího oddělení vězeňské stráže na den 9. července 2018, č. 190, prováděli eskortu dozorcí Voral, Pospíšil a Benda, společně se strážným řidičem Valentou.

3 Dle jednotlivých záznamů o stížnosti ze dne 3. 8. 2018 a 6. 8. 2018 a dle jednotlivých služebních záznamů ze dne 12. 7. 2018.

4 Dle služebního záznamu ze dne 11. 7. 2018.

Dne 9. 7. 2018 v 15:18 hodin oznámil stěžovatel po použití tísňového hlásiče na cele dozorcí, že má na noze poranění od nožních pout, o čemž byl učiněn záznam.⁵ Jmenovaný dozorce sám uvedl, že na noze byl viditelný škrábanec, žádné modřiny či krev. Přivolaným inspektorem dozorčí služby prap. Kristenem byl stěžovatel zapsán na seznam osob k předvedení na zdravotnické středisko na den 10. 7. 2018. Prap. Kristen uvedl, že zranění měl stěžovatel na zadní straně nad kotníkem pravé nohy a jevílo se jako škrábanec od nehtu.⁶ Na zdravotnické středisko byl stěžovatel z kapacitních důvodů předveden až následující den, tj. 11. 7. 2018, v ordinaci byl stěžovatel ošetřen kvůli jiným zdravotním obtížím a nežádal ošetření poranění na noze; stěžovatel neoznámil lékaři, že takové poranění utrpěl a nečinil to ani při pozdějších návštěvách zdravotnického střediska.⁷

B.2 Nemožnost se osprchovat před eskortou

Stěžovatel si stěžoval, že se nemohl před eskortou osprchovat, poslední osprchování absolvoval stěžovatel dle své stížnosti 6 dnů před provedením eskorty. K této věci opět všichni přítomní dozorcí uvedli, že stěžovatel si v průběhu eskorty na nic nestěžoval a nic nežádal. Dle záznamu v knize „Koupání odsouzených“ se stěžovatel koupal dne 2. 7. 2018 v čase 7:20 – 7:30 hodin a dne 4. 7. 2018 v čase 7:03 – 7:14 hodin.

B.3 Nemožnost použít při eskortě vlastní oděv

Stěžovatel si stěžoval, že nemohl při eskortě užít vlastní oděv. Dle vyřízení stížnosti absolvoval stěžovatel eskortu v ústavním oděvu. Stěžovatel dle eskortujícího dozorce Petra Vorala uvedl na dotaz dozorce, že chce absolvovat eskortu v ústavním oděvu, neboť si nechce špinit vlastní oblečení. Tuto skutečnost potvrdil i další z přítomných dozorců Ondřej Benda. Třetí z dozorců (Zdeněk Pospíšil) k uvedenému uvedl, že jeho dva kolegové zřejmě před eskortou řešili se stěžovatelem, zda pojede v civilním nebo ústavním oblečení, bylo to před jeho příchodem, proto si není jistý, zda se tak stalo.

B.4 Znečištěný ústavní oděv v průběhu eskorty

Stěžovatel si taktéž stěžoval na znečištěný ústavní oděv v průběhu eskorty (roztrhané tričko, děravé kalhoty). Všichni dozorcí uvedli, že stěžovatelův oděv při eskortě nebyl špinavý nebo roztrhaný; v takovém případě by dozorce Petr Voral dle svého vyjádření zjednal nápravu.

B.5 Nevhodné chování eskortujících příslušníků

Stěžovatel si stěžoval na nevhodné chování eskortujících příslušníků, zejména tím, že mu v průběhu eskorty tykali. Všichni dozorcí uvedli k této věci, že se v průběhu celé eskorty chovali ke stěžovateli slušně, netykali mu a nepoužívali žádné hrubé výrazy.

---

5 Dle služebního záznamu dozorce Patrika Neueria ze dne 16. 7. 2018 a záznamu v knize „Evidence drobných úrazů a použitého materiálu z lékárničky“.

6 Dle služebního záznamu ze dne 11. 7. 2018.

7 Dle vyjádření vedoucího zdravotnického střediska MUDr. Bohumila Skály, Ph.D., ze dne 9. 8. 2018, a záznamů o provedených vyšetřeních ze dne 10. 7. a 11. 7. 2018.

C. Právní hodnocení

Vazební věznice Olomouc pochybila při poutání stěžovatele během lékařského vyšetření a v nezajištění vykoupaní stěžovatele před provedením eskorty.

C.1 Poutání

Pokud je to nezbytné k zajištění pořádku a bezpečnosti, je příslušník při plnění svých úkolů oprávněn použít donucovací prostředky proti osobám, které ohrožují život nebo zdraví, úmyslně poškozují majetek nebo násilím se snaží mařit účel výkonu trestu odnětí svobody, anebo narušují pořádek nebo bezpečnost v prostorách vězeňské služby, v zařízeních mimovězeňských poskytovatelů zdravotních služeb a v blízkosti střežených objektů. Bez splnění těchto podmínek lze donucovací prostředky (předváděcí řetízky, pouta či pouta s poutacím opaskem) použít při předvádění osoby ve výkonu trestu odnětí svobody mimo objekt ústavu, pokud je to ke splnění účelu úkonu nezbytné.⁸

Jestliže při použití donucovacího prostředku došlo ke zranění osoby, je příslušník povinen, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout jí první pomoc a zajistit její lékařské ošetření a sepsat o použití donucovacího prostředku záznam.⁹

Při eskortě do mimovězeňského zdravotnického zařízení se eskortovanému přikládají minimálně pouta s poutacím opaskem, pokud vedoucí oddělení vězeňské stráže v odůvodněných případech nerozhodne jinak.¹⁰

Stěžovatel měl klasická pouta s poutacím opaskem a nožní pouta; uvedené je tedy nad rámec nařízení generálního ředitele Vězeňské služby k provádění eskort do mimovězeňského zdravotnického zařízení. V daném případě, kdy **stěžovatel byl spoután v průběhu samotného (dosti náročného) vyšetření v ordinaci lékaře, považují takové opatření za nepřiměřené**, resp. dle dikce zákona **nepovažují takto restriktivní opatření za nezbytná**. Domnívám se, že dva přítomní dozorcí by měli být schopni i bez poutání stěžovatele zabránit jeho případnému útěku či ohrožení jiných osob. **Věznice by v daných věcech měla přistupovat k poutání obviněných či odsouzených individuálně**, dle charakteru osobnosti eskortovaného, dle trestné činnosti, ze které je obviněn či za kterou je odsouzen, dle tělesné konstituce a zdravotního stavu vězněné osoby, dle poznatků z průběhu výkonu vazby či trestu odnětí svobody či dle požadavku ošetřujícího lékaře a nezjednodušovat si provádění eskorty nedůstojným poutáním, a to i v průběhu vyšetření lékařem. **Už skutečnost, že v průběhu vyšetření lékařem jsou tomuto vyšetření přítomni dva dozorcí, je citelným zásahem do důstojnosti vězněné osoby**. Zákon i vnitřní předpis vězeňské služby umožňuje nepoužívat stanovené donucovací prostředky bezvýhradně a vždy, což plyne z dikce jednotlivých ustanovení: „*lze donucovací prostředky použít, pokud vedoucí oddělení vězeňské stráže v odůvodněných případech nerozhodne jinak*“. Pokládám si tedy otázky, v jakých případech k poutání nedochází, když k němu nemusí být přistoupeno vždy. Jaké jsou odůvodněné případy, kdy je o poutání rozhodnuto jinak? Z jakého důvodu

8 Ustanovení § 17 odst. 1, 2 písm. b), c), e) a odst. 4 zákona o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky.

9 Ustanovení § 20 odst. 1 zákona o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky.

10 Ustanovení § 43 odst. 2 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR č. 23/2014, o vězeňské a justiční stráži.

měl stěžovatel nad rámec minimálního standardu ještě nožní pouta? Dle zjištěné praxe se domnívám, že dozorcí přikládají uvedené donucovací prostředky prakticky automaticky, bez ohledu na jejich nezbytnost v individuálním případě.¹¹ Usuzuji tak především ze skutečnosti, že v rámci šetření stížnosti se věznice vůbec nezaobírala tím, že by mohla postupovat v daném případě jiným způsobem.

Stěžovatel oznámil dozorcí v den provedení eskorty (asi 5 hodin po jejím skončení), že má na noze poranění od nožních pout, o čemž byl učiněn záznam a stěžovatel byl o dva dny později předveden k lékaři, kde však na své zranění žádným způsobem neupozornil. Vzhledem k drobnému zranění a dalším uváděným skutečnostem neshledávám v postupu Vazební věznice Olomouc v této části věci pochybení.

C.2 Nemožnost se osprchovat před eskortou

Správa věznice zajistí, aby obvinění měli možnost se koupat v teplé vodě nejméně dvakrát týdně.¹² Na základě doporučení lékaře, nebo vyžadují-li to hygienické důvody, zajistí správa věznice koupání obviněných častěji než dvakrát týdně.¹³

Domnívám se, že hygienické důvody k zajištění koupání stěžovatele byly v daném případě zcela nepochybně. I v normálním životě je běžné, že se pacient před návštěvou lékaře osprchuje či vykoupe. Stěžovatel se nekoupal před návštěvou lékaře 5 dnů. Zcela chápu, že se stěžovatel musel cítit při vyšetření lékařem nedůstojně – nemytý po dobu 5 dnů a zcela spoutaný na ruku i nohou i v průběhu celého vyšetření. Věznice koupání stěžovatele před eskortou nezajistila, z tohoto důvodu konstatuji i v této věci pochybení.

C.3 Nemožnost použít při eskortě vlastní oděv

Obviněnému, který se zúčastní úkonu mimo věznici, se vždy zajistí vydání jeho vlastního oděvu, prádla a obuvi. Je-li tento oděv esteticky nebo jinak nevhodný, správa věznice mu odpovídající oděv zapůjčí.¹⁴ Z výše uvedeného vyplývá, že vlastní oděv by měl být odsouzenému vydán, aniž by o něj žádal. Zde jsou však dvě protikladná tvrzení: dozorců na jedné straně (dozorcí tvrdí, že stěžovatel výslovně žádal ústavní oděv) a stěžovatele na straně druhé. Přestože nelze objasnit, jak věznice postupovala v daném případě, zdůrazňuji, že dle zákona má být odsouzenému automaticky vydán civilní oděv. Až v případě jeho výslovné žádosti (bez dotazu vězeňské služby) lze ponechat oděv ústavní.

---

11 O automatickém přikládání pout hovoří i několik rozsudků Evropského soudu pro lidská práva, kdy společně s dalšími okolnostmi konstatoval porušení článku 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (např. Enache proti Rumunsku ze dne 1. 4. 2014, č. 10662/06, Piechowicz proti Polsku ze dne 17. 4. 2012, č. 20071/07).

12 Dle § 36 odst. 1 vyhlášky č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

13 Ustanovení § 36 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

14 Ustanovení § 31 řádu výkonu vazby.

C.4 Znečištěný ústavní oděv v průběhu eskorty

Používá-li obviněný vězeňský oděv, prádlo a obuv je povinen dbát o jejich čistotu a udržení ve stavu způsobilém k řádnému užívání; výměna vězeňského osobního prádla se provádí jednou týdně, vězeňského oděvu nebo obuvi podle potřeby.¹⁵

Stěžovatel dle výpovědi dozorců nežádal výměnu oděvu z důvodu jeho znečištění či poškození a dozorcí shodně vypověděli, že oděv stěžovatele byl v průběhu eskorty v pořádku. V této věci proti sobě stojí tvrzení dozorců a tvrzení stěžovatele, proto není možné zcela zjistit pravý a skutečný stav věci, a nelze tedy v tomto případě konstatovat, zda eskortující dozorcí postupovali správně, či nikoliv.

C.5 Nevhodné chování eskortujících příslušníků

Příslušník je povinen jednat s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody vážně a rozhodně, respektovat jejich práva, zabraňovat krutému nebo důstojnost ponižujícímu zacházení s těmito osobami i mezi nimi navzájem a působit k naplňování účelu výkonu trestu. Při provádění služebních zákroků a služebních úkonů je příslušník povinen dbát cti a důstojnosti osob, s nimiž jedná, i své a nepřipustit, aby těmto osobám vznikla bezdůvodná újma a aby případný zásah do jejich práv a svobod překročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného služebním zákrokem nebo služebním úkonem.¹⁶

Při svém šetření tohoto bodu mohu vycházet pouze z protikladných tvrzení dozorců a stěžovatele, přičemž skutkový stav věci nejde ověřit jiným způsobem. Z tohoto důvodu není možné se ve věci objektivně vyjádřit.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám řediteli Vazební věznice Olomouc a podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Brno 26. září 2018

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

---

¹⁵ Ustanovení § 30 odst. 1 a 3 řádu výkonu vazby.

¹⁶ Ustanovení § 6 odst. 1 a 2 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů.